

Süresiz Yoksulluk Nafakasının İptali: Anayasa Mahkemesi Kararı ve Geçiş Dönemi Sorunları

Arb. Av. Cem BOZKURT

Bozkurt Arabuluculuk ve Avukatlık Bürosu

Ekim 2026

Süresiz Yoksulluk Nafakasının İptali: Anayasa Mahkemesi Kararı ve Geçiş Dönemi Sorunları

Kısa Özet

Anayasa Mahkemesi, 30.09.2026 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan kararıyla 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu m. 175/1 hükmünde yer alan "süresiz olarak" ibaresini Anayasa'nın 2., 5. ve 17. maddelerine aykırı bularak iptal etmiştir. İptal hükmü yayımdan dokuz ay sonra, 30.06.2027 tarihinde yürürlüğe girecektir. Karar yoksulluk nafakası kurumunu ortadan kaldırmamış; nafakanın hiçbir ölçüt gözetilmeksizin süresiz olarak hükmedilmesini anayasaya aykırı bulmuştur. Mahkeme, hâkime nafakanın süresini evliliğin süresi, nafaka alacaklısının yaşı, eğitim ve sağlık durumu ile geçimini kendi imkânlarıyla sağlama kapasitesine göre belirleme yetkisinin tanınmasını; süresiz nafakayı gerektiren hâllerin ise kanunda açıkça gösterilmesini gerekli görmüştür. Bu makale, kararın gerekçesini, Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin süre sınırlamasını kanuna aykırı sayan uygulamasını, yürürlüğü ertelenen iptal kararının derdest boşanma davalarına etkisini ve kesinleşmiş nafaka hükümlerinin durumunu incelemekte; nafaka alacaklısı ve nafaka yükümlüsü bakımından geçiş döneminde izlenebilecek yolu ortaya koymaktadır.

1. Hukuki Sorun

4721 sayılı Türk Medenî Kanunu (TMK) m. 175/1 uyarınca boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan mali gücü oranında "süresiz olarak" nafaka isteyebilir. Hükmün lafzı nafaka alacaklısına bir talep imkânı tanımaktadır. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi ise bu ibareyi emredici saymış; irat biçiminde hükmedilen yoksulluk nafakasının belirli bir süreyle sınırlandırılmasını "yasada bulunmayan bir unsur yasaya dahil etmek" olarak nitelendirmiştir (Yargıtay 2. HD, E. 2016/8859, K. 2017/14407, T. 12.12.2017). Bu uygulama, kısa süren ve çocuksuz evliliklerde dahi nafaka yükümlülüğünün, TMK m. 176/3 hükmünde sayılan sona erme sebeplerinden biri gerçekleşmedikçe hayat boyu sürmesi sonucunu doğurmuştur.

Anayasa Mahkemesi aynı ibareyi 2012 yılında incelemiş ve Anayasa'ya aykırı bulmamıştır (AYM, E. 2011/136, K. 2012/72, T. 17.05.2012). Mahkeme bu kez, Antalya 12. Aile Mahkemesinin bir boşanma davasında yaptığı itiraz başvurusu üzerine ibareyi oy çokluğuyla iptal etmiş ve iptal hükmünün yürürlüğünü dokuz ay ertelemiştir (AYM, E. 2025/156, K. 2026/131, T. 04.06.2026, RG 30.09.2026, S. 33386).

Karar üç soruyu gündeme getirmektedir. Birincisi, iptalin kapsamıdır: Ortadan kalkan nafaka hakkı mıdır, yoksa yalnızca süresizlik midir? İkincisi, geçiş dönemidir: 30.06.2027 tarihine kadar görülen boşanma davalarında mahkemeler nafakanın süresi bakımından hangi kuralı uygulayacaktır? Üçüncüsü, kesinleşmiş hükümlerin durumudur: Hâlen ödenmekte olan süresiz nafakalar iptal kararından etkilenecek midir? Bu sorulardan ilki karar metninden açıkça yanıtlanabilmektedir. Diğer ikisi bakımından kesin bir hüküm kurmak mümkün

değildir; yanıt, kanun koyucunun erteleme süresi içinde yapacağı düzenlemeye ve Yargıtay'ın karar sonrasındaki tutumuna bağlıdır.

2. Hukuki Nitelendirme

Yoksulluk nafakası, boşanmanın eşler bakımından mali sonuçlarından biridir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, bu nafakayı evlilik birliğinde geçerli olan dayanışma ve yardımlaşma yükümlülüğünün birlik sona erdikten sonra da kısmen devamı olarak nitelendirmekte ve nafakanın özünde sosyal ve ahlaki düşüncelerin yer aldığını vurgulamaktadır (Yargıtay HGK, E. 2022/2-1268, K. 2023/1189, T. 29.11.2023, § 13). Aynı kararda nafakanın sınırı da çizilmiştir: Yoksulluk nafakası *"hiçbir surette nafaka yükümlüsüne yükletilen bir ceza veya tazminat niteliğinde olmamalıdır"* (§ 14).

Nafakaya hükmedilebilmesi için dört koşul aranır: talep, boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek olma, talep edenin kusurunun daha ağır olmaması ve yükümlünün mali gücünün bulunması. Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz (TMK m. 175/2). Kanun yoksulluğu tanımlamamıştır; Hukuk Genel Kurulu, yeme, giyinme, barınma, sağlık, ulaşım, kültür ve eğitim gibi zorunlu harcamaları karşılayacak düzeyde geliri olmayanları yoksul kabul etmektedir (Yargıtay HGK, E. 2022/2-1268, K. 2023/1189, T. 29.11.2023, § 12). Nafaka, boşanma davasında boşanmanın fer'i (eki) niteliğinde bir talep olarak veya boşanma hükmünün kesinleşmesinden itibaren bir yıl içinde bağımsız bir davayla istenebilir (TMK m. 178).

Yoksulluk nafakasının toptan veya durumun gereklerine göre irat biçiminde ödenmesine karar verilebilir (TMK m. 176/1). İrat biçimindeki nafaka, alacaklının yeniden evlenmesi veya taraflardan birinin ölümüyle kendiliğinden; alacaklının evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması veya haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla sona erer (TMK m. 176/3). Tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hâllerde iradın artırılmasına veya azaltılmasına karar verilebilir (TMK m. 176/4). Süresizlik tartışması, bu sona erme ve uyarılma sebeplerinden hiçbirinin gerçekleşmediği hâllerde yükümlülüğün ne kadar süreceğine ilişkindir.

Anayasa Mahkemesinin kararı, bir mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı kuralı Anayasa'ya aykırı görerek başvurusu üzerine verilen bir itiraz (somut norm denetimi) kararıdır (AY m. 152/1). İptal kararları kesindir; yasama, yürütme ve yargı organlarını bağlar ve geriye yürümez (AY m. 153/1, 153/5, 153/6). Mahkeme gereken hâllerde iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi, yayımdan itibaren bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabilir (AY m. 153/3; 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun m. 66/3). İptalin konusu yalnızca "süresiz olarak" ibaresidir. Kanun koyucu yeni bir düzenleme yapmazsa hüküm, 30.06.2027 tarihinden itibaren "mali gücü oranında nafaka isteyebilir" biçiminde uygulanacaktır.

3. İlgili Mevzuat

TMK m. 175 yoksulluk nafakasının koşullarını, m. 176 tazminat ve nafakanın ödenme biçimini, sona ermesini ve uyarlanmasını, m. 178 boşanmadan doğan dava haklarının bir yıllık zamanaşımını düzenler. Evlenmenin butlanına karar verilmesi hâlinde de nafaka bakımından boşanmaya ilişkin hükümler uygulanır (TMK m. 158/2). Hâkim, kanunun takdir yetkisi tanıdığı veya durumun gereklerini ya da haklı sebepleri göz önünde tutmayı emrettiği konularda hukuka ve hakkaniyete göre karar verir (TMK m. 4). Evliliğin en az bir yıl sürmüş olması koşuluna bağlı olan anlaşmalı boşanmada, boşanmaya karar verilebilmesi için hâkimin boşanmanın mali sonuçları hakkında taraflarca kabul edilecek düzenlemeyi uygun bulması şarttır; hâkim, tarafların ve çocukların menfaatlerini göz önünde tutarak anlaşmada gerekli gördüğü değişiklikleri yapabilir (TMK m. 166/3).

Hükmün tarihsel gelişimi iptal kararında özetlenmiştir: 743 sayılı (mülga) Türk Kanunu Medenisi m. 144'ün ilk hâlinde yoksulluk nafakası bir yıla sınırlıdır; bu sınır 04.05.1988 tarihli ve 3444 sayılı Kanunla kaldırılmış, TMK m. 175 önceki metni sadeleştirerek almıştır (AYM, E. 2025/156, K. 2026/131, T. 04.06.2026, § 5).

Anayasa bakımından ilgili hükümler; hukuk devleti ve belirlilik ilkesi (AY m. 2), devletin kişinin maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlama görevi (AY m. 5), maddi ve manevi varlığı koruma ve geliştirme hakkı (AY m. 17), itiraz yolu (AY m. 152) ve Anayasa Mahkemesi kararlarının sonuçlarıdır (AY m. 153). İşin esasına girilerek verilen ret kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı hüküm hakkında yeniden itiraz başvurusu yapılamaz (AY m. 152/4); 2012 tarihli ret kararı 26.06.2012 tarihinde yayımlandığından bu süre dolmuştur.

Madde metinleri 03.10.2026 tarihi itibarıyla yürürlükteki hâlleriyle kontrol edilmiştir. Kanun'un güncel resmî metninde TMK m. 175/1 hükmüne, ibarenin iptal edildiği ve kararın 30.06.2027 tarihinde yürürlüğe gireceği notu düşülmüştür. Aynı tarih itibarıyla Resmî Gazete'de yoksulluk nafakasının süresine ilişkin yeni bir kanun yayımlanmamıştır.

4. Güncel İçtihatlar

4.1. Anayasa Mahkemesinin 04.06.2026 tarihli iptal kararı

Mahkeme önce kuralın lafzı ile uygulaması arasındaki farkı tespit etmiştir: *"Kuralın lafzı, eşlerden biri lehine süresiz nafakaya hükmedilebilmesine imkân tanımakla birlikte kuralda her durumda süresiz nafakaya hükmedilmesini zorunlu kılan açık bir düzenleme yer almamaktadır."* Buna karşılık yerleşik yargısal uygulama kuralı emredici saymakta ve hâkime süre konusunda takdir yetkisi tanımamaktadır. Mahkeme bu nedenle kuralın *"herhangi bir tereddüde yer vermeyecek ölçüde açık ve belirli bir düzenleme niteliği"* taşımadığı sonucuna varmıştır (AYM, E. 2025/156, K. 2026/131, T. 04.06.2026, § 19).

Kararın asıl gerekçesi (*ratio decidendi*), devletin özel kişiler arasındaki ilişkilerde çatışan menfaatleri dengeleme yönündeki pozitif yükümlülüğüdür. Mahkemeye göre süresiz nafaka, alacaklının maddi ve manevi varlığını korurken yükümlünün aynı hakkını doğrudan

etkilemektedir (§ 23). Dengenin kurulup kurulmadığı değerlendirilirken evliliğin süresi, eşlerin yaşı ve sağlık durumu, ekonomik ve sosyal durumları, bağlanan nafakanın süresinin yükümlünün boşanma sonrasındaki hayatına etkisi ve çalışma hayatına katılma imkânı gözetilmelidir (§ 26). Mahkeme şu sonuca ulaşmıştır:

"...bu yükümlülüğün hiçbir ölçüt belirlenmeksizin kategorik olarak süresiz öngörülmesi kusurlu olması dahi gerekmeyen nafaka borçlusu açısından ağır bir külfete neden olmaktadır." (AYM, E. 2025/156, K. 2026/131, T. 04.06.2026, § 30)

Karar, kanun koyucuya bir çerçeve de göstermektedir. Yoksulluk nafakası kural olarak durumun gerektirdiği ölçüde belirli bir süreyle sınırlandırılabilir; öngörülecek koşulların varlığı hâlinde süre uzatılarak yaşam boyu nafakaya hükmedilebilmesi de mümkündür. Hâkime, sürenin evliliğin süresi, alacaklının yaşı, eğitim ve sağlık durumu ile ihtiyaçlarını kendi imkânlarıyla karşılayabilme kapasitesi gözetilerek belirlenmesi yetkisi tanınmalı; süresiz nafakayı gerektiren hâllere ilişkin ölçütler kuralda açık ve net biçimde yer almalıdır (§ 31). Mahkeme bu nedenlerle, yoksulluğa düşecek tarafa her koşulda süresiz olarak nafaka isteme imkânı tanınmasını devletin pozitif yükümlülüğüyle bağdaşmaz bulmuş ve kuralın Anayasa'nın 2., 5. ve 17. maddelerine aykırı olduğu sonucuna varmıştır (§ 32-33).

İptal oy çokluğuyla verilmiştir. Üç üyenin ortak karşı oyuna göre sorun kuralın kendisinde değil, yorumlanma biçimindedir; TMK m. 175 ve 176 birlikte değerlendirildiğinde yükümlüyü koruyan uyarılama ve sona erme araçları mevcuttur ve süreli ya da süresiz nafaka modelinin seçimi kanun koyucunun sosyal politika tercihidir. Bir üye ise iptal sonucuna katılmakla birlikte iptalin yalnızca belirlilik ilkesine (AY m. 2) dayandırılması gerektiğini, çoğunluğun nafakanın kural olarak süreli olması gerektiğini belirlemesinin kanun koyucunun yerine bir düzenleme tercihi yapmak anlamına geldiğini belirtmiştir. İptal hükmünün dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine ise oy birliğiyle karar verilmiştir (§ 35 ve hüküm fıkrası).

4.2. Anayasa Mahkemesinin önceki kararları

Mahkeme 2012 tarihli kararında ibareyi sosyal hukuk devleti ilkesi yönünden incelemiş ve şu gerekçeyle itirazı reddetmiştir: *"İtiraz konusu 'süresiz olarak' ibaresi, nafaka alacaklısının her zaman ölünceye kadar yoksulluk nafakası alacağı anlamına gelmemektedir." (AYM, E. 2011/136, K. 2012/72, T. 17.05.2012).* Karşı oyda ise yoksulluğun sorumluluğunun boşanan eşlerden birine ömür boyu yüklenmesinin hakkaniyete aykırı olduğu savunulmuştur. Mahkeme 2026 tarihli kararında, 2012 tarihli gerekçeye rağmen uygulamanın değişmediğini ve ibarenin emredici sayılmaya devam ettiğini saptamıştır (AYM, E. 2025/156, K. 2026/131, T. 04.06.2026, § 28-29).

İki karar arasında verilen bir başka karar, iptalin hangi davaları doğrudan ilgilendirdiğini göstermektedir. Yoksulluk nafakasının artırılması ve kaldırılması istemli bir davada yapılan itiraz başvurusu, kuralın o davada uygulanma imkânı bulunmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir. Mahkemeye göre TMK m. 175 uyarınca yoksulluk nafakasına süresiz olarak hükmedilmesi *"ancak boşanma davası ya da bağımsız olarak açılan yoksulluk nafakası talepli bir davayla mümkün olacaktır"*; artırım ve kaldırma davalarının konusu ise TMK m. 176/3 ve 176/4

hükümleridir (AYM, E. 2025/91, K. 2025/82, T. 27.03.2025, § 5).

4.3. Yargıtay uygulaması

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin süre sınırlamasına ilişkin gerekçesi 2017 tarihli kararında ortaya konulmuştur. İlk derece mahkemesi, kısa süren ve çocuksuz bir evlilikte nafakayı iki yılla sınırlamış; Daire hükmü bozmuştur: *"Kanun, yoksulluk nafakasının süresiyle ilgili hakime herhangi bir takdir hakkı tanımamış, süresini durumun gerekleri ya da haklı sebepleri gözönünde tutarak belirlemeyi de emretmemiştir. Kanun, bu nafakanın 'süresiz' olmasını açıkça öngördüğüne göre, takdir hakkına sığınarak nafakayı belirli bir süreyle sınırlamak kanuna açık aykırılık oluşturur."* (Yargıtay 2. HD, E. 2016/8859, K. 2017/14407, T. 12.12.2017). Anayasa Mahkemesi iptal kararında bu karara atıf yapmıştır.

Daire aynı çizgiyi iptal kararından kısa süre öncesine kadar sürdürmüştür. Evlilik süresinin kısalığı gerekçesiyle nafakayı beş yılla sınırlayan hükümdeki süre ibaresi hükümden çıkarılmış ve karar düzeltilerek onanmıştır (Yargıtay 2. HD, E. 2025/5721, K. 2025/11610, T. 22.12.2025). Nafakayı otuz altı ayla sınırlayan bir başka hüküm ise, bu yön istinafa konu edilmediği hâlde kanunun açık hükmüne aykırılık sayılarak resen incelenmiş ve bozulmuştur (Yargıtay 2. HD, E. 2025/6376, K. 2026/1025, T. 03.02.2026). Daire, 2017 ve 2026 tarihli kararlarında bu sonuca bir kayıt eklemektedir: Nafaka alacaklısı *"açıkça talep etmedikçe"* nafakanın belirli bir süreyle sınırlandırılması kanuna aykırıdır. Her iki kararda da alacaklının böyle bir talebi bulunmamaktadır; bu kayıt, alacaklının açık talebi hâlinde süreli nafakanın mümkün olduğu biçiminde anlaşılmaya elverişlidir.

Daire, süresizliğin kısa evliliklerde doğurduğu sonucu başka bir araçla dengelemektedir. Bir kararında evlilikte geçen süre, tarafların yaşları, yeniden evlenme şansları ve ortak çocuklarının bulunmaması gözetilerek nafakanın TMK m. 176/1 uyarınca bir defaya mahsus *"toptan ödeme"* biçiminde belirlenmesi gerektiği gerekçesiyle irat biçimindeki nafaka hükmü bozulmuştur (Yargıtay 2. HD, E. 2023/7605, K. 2024/8140, T. 01.11.2024). Daire 2026 tarihli kararında da evlilikte geçen süre gözetilerek *"toptan ödeme"* seçeneğinin tartışılıp değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir (Yargıtay 2. HD, E. 2025/6376, K. 2026/1025, T. 03.02.2026).

4.4. Yürürlüğü ertelenen iptal kararının derdest davalara etkisi

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, itiraz yoluyla verilen iptal kararlarının kesin hüküm hâlini almamış derdest dosyalarda uygulanmasının zorunlu olduğunu, geriye yürümezlik ilkesinin yalnızca kesin hüküm hâllerinde anlam taşıdığını kabul etmektedir (Yargıtay HGK, E. 2022/9-303, K. 2023/86, T. 15.02.2023; aktaran Yargıtay 8. HD, E. 2025/5008, K. 2026/1791, T. 12.03.2026).

İptal hükmünün yürürlüğünün ertelendiği dönem bakımından ise yakın tarihli bir daire kararı dikkat çekicidir. Yargıtay 8. Hukuk Dairesi, yürürlüğü dokuz ay ertelenen bir iptal kararını erteleme süresi dolmadan derdest davaya uygulamış ve şu ilkeyi benimsemiştir:

"...yürürlüğün ertelenmesi kurumu, iptal edilen normun otomatik olarak uygulanmaya devam edilmesi gerektiği şeklinde yorumlanamaz. Dolayısıyla Anayasa'ya aykırı olduğu tespit edilen bir normun, iptal kararının yürürlüğe girmesinin ertelendiği dönem içinde dahi iptal kararının gerekçesi de dikkate alınarak-yargı mercilerince uygulanmaması mümkündür." (Yargıtay 8. HD, E. 2025/5008, K. 2026/1791, T. 12.03.2026)

Bu karar taşınmaz hukukuna ilişkindir ve Dairenin kendi itiraz başvurusu üzerine verilen bir iptal kararını konu almaktadır. Aile hukuku uyuşmazlıklarına bakan 2. Hukuk Dairesinin süresiz nafaka bakımından aynı yaklaşımı benimseyip benimsemeyeceği henüz bilinmemektedir.

5. Doktrindeki Görüşler

Doktrinde süresizliğe yöneltile eleştiri iki koldan ilerlemektedir. Birinci görüş, sorunun kanunda değil Yargıtay'ın yorumunda olduğunu savunur. YAĞCI, "Yoksulluk Nafakasında 'Süresizlik' Sorunu" başlıklı makalesinde madde metninin alacaklıya süresiz nafaka "isteyebilme" imkânı verdiğini, hâkimin nafakayı süresiz olarak karara bağlamak zorunda olduğuna dair bir hükmün metinde yer almadığını belirtmekte (İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 76, S. 1, 2018, s. 337); kanun değişikliği yapılacaksa öncelikle ibarenin metinden çıkarılmasını önermektedir (s. 348). BAŞ/ÖZCAN, "Yoksulluk Nafakasındaki Süre Sorununun Anayasal ve Medeni Hukuk Boyutuyla Tartışılması ve Bir Öneri Olarak Boşanma Tazminatı" başlıklı makalelerinde hâkimin süreli nafakaya hükmedebilmesi için TMK m. 175 hükmünde değişiklik yapılmasına gerek bulunmadığını ve süresizliğin kural değil istisna olması gerektiğini savunmaktadır (ASBÜ Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 1, 2022, s. 355, 376).

İkinci görüş kanun değişikliğini zorunlu görür. KULAKLI, "Yoksulluk Nafakası ve Yoksulluk Nafakasının Süresi Bağlamında Bir Mukayeseli Hukuk İncelemesi" başlıklı makalesinde her koşulda süresiz nafakaya hükmedilmesini hakkaniyete aykırı bulmakta ve azami beş ilâ sekiz yıllık bir üst sınır önermektedir (İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 2, 2018, s. 263, 265). TUTAR, "Yoksulluk Nafakasına Hâkim Olan İlkeler ve Bu İlkelerin İsviçre, Alman ve Türk Hukuku'ndaki Gelişmeler Işığında Değerlendirilmesi" başlıklı makalesinde evlilik süresiyle orantılı, ancak mutlak değil göreceli uygulanacak bir süre sınırı önermektedir (İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 83, S. 4, 2025, s. 1348). DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ'ün Türk Özel Hukuku, Cilt III, Aile Hukuku adlı eserinde de nafakanın süresinin kanunda öngörülecek somut ölçütlerle açıklığa kavuşturulması gerektiği belirtilmektedir (aktaran BAŞ/ÖZCAN, "Yoksulluk Nafakasındaki Süre Sorununun Anayasal ve Medeni Hukuk Boyutuyla Tartışılması ve Bir Öneri Olarak Boşanma Tazminatı", s. 352).

Karşı görüş süresizliği savunur. DEMİR, "Yoksulluk Nafakasının Sona Erme Sebepleri ve Yoksulluk Nafakasının Süresizliğine Dair Tartışmalar" başlıklı makalesinde 2012 tarihli Anayasa Mahkemesi kararını isabetli bulmakta ve nafakanın ahlaki ve dayanışmacı niteliği karşısında süresizliğin hakkaniyete uygun olduğunu ileri sürmektedir (TBB Dergisi, S. 147, 2020, s. 243-244). Ara görüşler de vardır. DEMİRBAŞ, "Güncel Tartışmalarla Yoksulluk

Nafakası" başlıklı makalesinde kesin bir üst süre sınırının bu kez nafaka alacaklıları bakımından mağduriyet doğuracağı uyarısını yapmaktadır (İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 2, 2018, s. 232). KOÇOĞLU, "Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları Bağlamında Yoksulluk Nafakasına İlişkin Değerlendirme" başlıklı makalesinde nafakanın evlilik süresi veya çocuk sayısı gibi önceden belirlenmiş ölçütlerle sınırlandırılmasının somut olay adaletini zedeleyebileceğini, hâkimin mevcut düzenlemeye de süreli nafakaya hükmedebileceğini belirtmektedir (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 70, S. 2, 2021, s. 422-423).

Erteleme süresinde hangi kuralın uygulanacağı da tartışmalıdır. KÜÇÜK, "Anayasa Mahkemesi Tarafından Verilen İptal Kararlarının Erken Açıklanmasına ve Yürürlüğün Ertelenmesine Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar" başlıklı makalesinde iptal edilen kuralın, yürürlükte kaldığı sürece uygulanması gerektiğini savunmaktadır (Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S. 3, 2014, s. 322, 354). ÖZVERİ, Anayasa Mahkemesi İptal Kararlarının Zaman Yönünden Uygulanması adlı tezinde bu görüşün yanında, mahkemelerin kararlarını iptal hükmünün yürürlüğe gireceği güne kadar bekletmesi gerektiği yönündeki görüşü de aktarmakta ve Yargıtay'ın bu konuda yeknesak bir içtihadının bulunmadığını tespit etmektedir (s. 65-66, 74). KURU ise Hukuk Muhakemeleri Usulü adlı eserinde erteleme kararının yalnızca yasama ve yürütme organları bakımından sonuç doğurduğunu, mahkemelerin iptal edilen kuralı uygulamadan karar vermesi veya erteleme süresinin dolmasını beklemesi gerektiğini savunmaktadır (C. VI, s. 6350; aktaran ÖZVERİ, Anayasa Mahkemesi İptal Kararlarının Zaman Yönünden Uygulanması, s. 67).

6. Hukuki Değerlendirme

İptalin kapsamı dardır. Karar nafaka hakkını, koşullarını, miktarın belirlenmesini ve sona erme sebeplerini değiştirmemiştir. Anayasa'ya aykırı bulunan, nafakanın *"hiçbir ölçüt belirlenmeksizin kategorik olarak"* süresiz öngörülmesidir (§ 30). Mahkeme süresiz nafakayı da dışlamamış; koşulları kanunda gösterilmek kaydıyla yaşam boyu nafakayı dengenin bir parçası saymıştır (§ 31). Bu nedenle kararın "süresiz nafaka kaldırıldı" biçiminde özetlenmesi eksiktir. Doğru ifade şudur: Süre, ölçütlere bağlı bir takdir konusu hâline gelmektedir.

Geçiş dönemi bakımından üç yaklaşım mümkündür. Birincisi, kuralın 30.06.2027 tarihine kadar yürürlükte olduğu ve Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin içtihadının bu tarihe kadar aynen uygulanacağıdır (KÜÇÜK, "Anayasa Mahkemesi Tarafından Verilen İptal Kararlarının Erken Açıklanmasına ve Yürürlüğün Ertelenmesine Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", s. 354). İkincisi, mahkemelerin nafakanın süresine ilişkin kararlarını erteleme süresinin sonuna bırakmasıdır (ÖZVERİ, Anayasa Mahkemesi İptal Kararlarının Zaman Yönünden Uygulanması, s. 66). Üçüncüsü, iptal edilen kuralın, içeriği ve iptal gerekçesi gözetilerek erteleme döneminde de uygulanmamasıdır (Yargıtay 8. HD, E. 2025/5008, K. 2026/1791, T. 12.03.2026).

Kanaatimizce süresiz nafaka bakımından üçüncü yaklaşıma varmak için kuralın ihmal edilmesine dahi gerek yoktur. Anayasa Mahkemesi, kuralın lafzının her durumda süresiz

nafakayı zorunlu kılmadığını 2026 tarihli kararında saptamış (AYM, E. 2025/156, K. 2026/131, T. 04.06.2026, § 19) ve 2012 tarihli kararını da bu yönde okumuştur (§ 28). Mahkeme kuralı, yerleşik yargısal uygulamada kazandığı anlamla, yani hâkime süre konusunda takdir yetkisi tanımayan içeriğiyle Anayasa'ya aykırı bulmuştur (§ 19, 29, 32-33). Anayasa Mahkemesi kararları yargı organlarını bağladığına göre (AY m. 153/6), *"nafakayı belirli bir süreyle sınırlamak kanuna açık aykırılık oluşturur"* gerekçesinin 30.09.2026 tarihinden sonra aynı biçimde sürdürülmesi güçleşmiştir. Hâkim, erteleme döneminde de TMK m. 4 ve m. 176/1 çerçevesinde ve iptal kararında sayılan ölçütleri gözeterek süreyi gerekçelendirebilir. Bununla birlikte bu sonuç tartışmasız değildir. Ertelme, kuralın biçimsel olarak yürürlükte kalması anlamına gelmektedir ve 2. Hukuk Dairesinin süre sınırlamasını resen bozma sebebi sayan uygulaması (Yargıtay 2. HD, E. 2025/6376, K. 2026/1025, T. 03.02.2026) iptal kararının yayımından yalnızca aylar öncesine aittir.

Anayasa Mahkemesi, iptalle doğacak hukuksal boşluğu kamu yararını ihlal edecek nitelikte görerek yürürlüğü ertelemiştir (§ 35). Kanaatimizce kanun koyucu erteleme süresi içinde düzenleme yapmasa da hüküm uygulanamaz hâle gelmez: İbare metinden çıkar ve süre, hâkimin TMK m. 4 uyarınca hakkaniyete göre takdir edeceği bir unsur olur. Ancak bu hâlde iptal kararının aradığı "belirli ve öngörülebilir bir çerçeve" (§ 31) kanunla değil içtihatla kurulmak zorunda kalır; ölçütlerin kanunda gösterilmesi beklentisi karşılanmamış olur.

Kesinleşmiş nafaka hükümleri bakımından sonuç daha açıktır. İptal kararları geriye yürümez (AY m. 153/5) ve kesin hüküm hâlini almış kararlar iptalden etkilenmez (Yargıtay HGK, E. 2022/9-303, K. 2023/86, T. 15.02.2023; aktaran Yargıtay 8. HD, E. 2025/5008, K. 2026/1791, T. 12.03.2026). Hâlen ödenmekte olan nafakalar iptal kararıyla kendiliğinden sona ermez. Ayrıca Anayasa Mahkemesi, TMK m. 175 hükmünün nafakanın artırılması ve kaldırılması davalarında uygulanacak kural olmadığını kabul etmiştir (AYM, E. 2025/91, K. 2025/82, T. 27.03.2025). Bu nedenle yalnızca iptal kararına dayanılarak açılacak bir kaldırma davasının hukuki dayanağı zayıftır. Mevcut nafakalar bakımından yol, TMK m. 176/3 ve 176/4 hükümleridir. Yeni kanunun geçiş hükmü içerip içermeyeceği ise şimdiden bilinemez.

7. Hukuki Çözüm

Derdest boşanma davalarında nafaka yükümlüsü tarafın savunması, nafakanın reddine değil süresine ve ödenme biçimine yöneltilmelidir. İptal kararının § 26 ve § 31'de saydığı ölçütler (evliliğin süresi, alacaklının yaşı, eğitim ve sağlık durumu, çalışma hayatına katılma imkânı) vakıa olarak ileri sürülmeli ve delillendirilmelidir. Kısa süren ve çocuksuz evliliklerde TMK m. 176/1 uyarınca toptan ödeme talebi terditli olarak dile getirilmelidir; bu yol, iptal karardan bağımsız olarak Yargıtay'ca kabul edilmektedir (Yargıtay 2. HD, E. 2023/7605, K. 2024/8140, T. 01.11.2024). Süreli nafaka talebi ise iptal kararına ve kararın bağlayıcılığına (AY m. 153/6) dayandırılmalıdır. Kural iptal edilmiş olduğundan, kanaatimizce ayrıca Anayasa'ya aykırılık itirazında bulunulmasına gerek yoktur.

Nafaka alacaklısı tarafın stratejisi ise ölçütlerin kendi lehine işlediğini göstermek üzerine kurulmalıdır. Uzun süren evlilik, ileri yaş, sağlık sorunu, eğitim durumu ve çalışma hayatına

katılma imkânının bulunmaması, iptal kararındaki ölçütlere göre nafakanın uzun süreli veya süresiz belirlenmesini haklı kılabilirler (Ş 26, 31). Çocukların bakımı nedeniyle çalışma hayatından uzak kalma ve meslek edinememe de, ekonomik ihtiyaçları kendi imkânlarıyla karşılayabilme kapasitesinin değerlendirilmesinde ileri sürülebilir; bu olgulara kararın karşı oy gerekçesinde ayrıca işaret edilmiştir. Bu olguların dava dilekçesinde açıkça yazılması ve ekonomik ve sosyal durum araştırmasıyla desteklenmesi gerekir. Alacaklı, süre sınırlamasına karşı yalnızca "kanun süresiz nafaka öngörmektedir" savunmasıyla yetinmemelidir; bu savunma iptal kararından sonra tek başına yeterli olmayabilir.

İptal hükmü yürürlüğe girdikten sonra, kesin hüküm hâlini almamış derdest dosyalarda uygulanması zorunludur (AY m. 152/3; Yargıtay HGK, E. 2022/9-303, K. 2023/86, T. 15.02.2023; aktaran Yargıtay 8. HD, E. 2025/5008, K. 2026/1791, T. 12.03.2026). Bu nedenle süresiz nafakaya hükmedilen ve kanun yolu aşamasında bulunan dosyalarda yükümlü taraf, istinaf ve temyiz dilekçesinde nafakanın süresine ilişkin itirazını açıkça ileri sürmelidir. Süreye ilişkin itirazın kanun yoluna taşınmaması hâlinde hükmün bu yönü kesinleşebilir ve usuli kazanılmış hak tartışması doğabilir.

Kesinleşmiş nafakalarda izlenecek yol değişmemiştir. Alacaklının yoksulluğunun ortadan kalktığı, fiilen evliymiş gibi yaşadığı veya haysiyetsiz hayat sürdüğü ispatlanırsa nafakanın kaldırılması (TMK m. 176/3); tarafların mali durumu değişmişse veya hakkaniyet gerektiriyorsa indirilmesi (TMK m. 176/4) istenebilir. İptal kararındaki ölçütler, hakkaniyet değerlendirmesinde destekleyici bir argüman olarak kullanılabilir; ancak tek başına kaldırma sebebi değildir.

Uyuşmazlığın anlaşmayla çözümü bu dönemde öne çıkmaktadır. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, süre sınırlamasını nafaka alacaklısı "açıkça talep etmedikçe" kanuna aykırı saymaktadır (Yargıtay 2. HD, E. 2025/6376, K. 2026/1025, T. 03.02.2026); bu kayıt, alacaklının açıkça kabul ettiği süreli nafakaya alan bırakmaktadır. Anlaşmalı boşanma protokolünde nafakanın süresi, miktarı ve artış koşulları taraflarca belirlenebilir; düzenleme hâkimin uygun bulmasıyla geçerlilik kazanır. Bu yol, evliliğin en az bir yıl sürmüş olması koşuluna bağlıdır (TMK m. 166/3). Boşanmanın kendisi tarafların serbestçe tasarruf edebileceği bir konu olmadığından arabuluculuğa elverişli değildir; aile içi şiddet iddiası içeren uyuşmazlıklar da kapsam dışıdır (6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu m. 1/2). Buna karşılık nafakanın miktarı, süresi ve ödenme biçimi gibi mali sonuçlar müzakereye elverişlidir ve müzakere tekniklerinden yararlanılarak hazırlanan bir protokol, belirsizliğin sürdüğü geçiş döneminde her iki taraf için öngörülebilirlik sağlar.

8. Uygulamada Dikkat Edilmesi Gerekenler

Nafaka yükümlüsü vekilleri bakımından: Süreye ilişkin itiraz ilk derece yargılamasında ileri sürülmeli ve kanun yolu dilekçelerinde tekrarlanmalıdır. Toptan ödeme talebi terditli olarak yazılmalı, ödeme gücü belgelenmelidir. Kesinleşmiş nafakalar için iptal kararına dayalı toplu kaldırma davaları açmak yerine TMK m. 176/3 ve 176/4 koşulları somut delillerle ortaya konulmalıdır.

Nafaka alacaklısı vekilleri bakımından: Evliliğin süresi, müvekkilin yaşı, sağlık durumu, eğitim ve meslek durumu ile çocukların bakım yükü dilekçede ayrı ayrı vakıa olarak yazılmalıdır. Süreli nafakaya hükmedilmesi hâlinde sürenin sonunda yoksulluğun devam etmesi ihtimali gözetilerek hükmün gerekçesi incelenmeli; ölçütler tartışılmadan belirlenen kısa süreler kanun yoluna taşınmalıdır.

Anlaşmalı boşanmalarda: Protokolde nafakanın süresi, başlangıç ve bitiş tarihleri, yıllık artış oranı ve sona erme koşulları açıkça yazılmalıdır. Nafaka alacaklısının süreyi açıkça kabul ettiği protokolden anlaşılmalıdır.

Süreler bakımından: İptal hükmünün yürürlük tarihi 30.06.2027'dir. Boşanma hükmünün kesinleşmesinden sonra bağımsız nafaka davası bir yıl içinde açılmalıdır (TMK m. 178). Kanun koyucunun erteleme süresi içinde yapacağı düzenleme ve varsa geçiş hükmü, derdest davalar ve mevcut nafakalar bakımından belirleyici olacağından Resmî Gazete izlenmelidir.

Mahkemeler bakımından: Erteleme döneminde süreye ilişkin kararın gerekçesinde iptal kararındaki ölçütlerin tartışılması, hükmün hem kanun yolu denetiminde hem de olası bir bireysel başvuruda ayakta kalmasını kolaylaştırır.

9. Sonuç

Anayasa Mahkemesi, TMK m. 175/1 hükmündeki "süresiz olarak" ibaresini iptal ederek yoksulluk nafakasının süresini ölçütlere bağlı bir takdir konusu hâline getirmiştir. İptal edilen "süresiz olarak" ibaresidir; nafaka hakkı ortadan kalkmamıştır. Karar 30.06.2027 tarihinde yürürlüğe girecek ve geriye yürümeyecektir; kesinleşmiş nafaka hükümleri kendiliğinden sona ermeyecek, bu hükümler bakımından TMK m. 176/3 ve 176/4 yolları geçerliliğini koruyacaktır.

Geçiş döneminde derdest davalarda hangi kuralın uygulanacağı konusunda içtihat ve doktrin tek ses değildir. Kanaatimizce kuralın lafzı süreli nafakaya engel olmadığından ve Anayasa Mahkemesi kuralı, hâkime takdir yetkisi tanımayan yerleşik uygulamadaki anlamıyla Anayasa'ya aykırı bulunduğu, hâkimin erteleme döneminde de iptal kararındaki ölçütlere dayanarak süreyi gerekçeli biçimde belirlemesi mümkündür. Taraflar bakımından en güvenli yol, süreye ve ödenme biçimine ilişkin talep ve itirazların ölçütlere dayandırılarak açıkça ileri sürülmesi ve mümkün olan hâllerde nafakanın süresinin anlaşmayla belirlenmesidir.

Kaynakça

A) Mevzuat

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (2709) m. 2, 5, 17, 152, 153.

743 sayılı (mülga) Türk Kanunu Medenisi m. 144.

3444 sayılı Kanun (04.05.1988) m. 6.

4721 sayılı Türk Medenî Kanunu (RG 08.12.2001, S. 24607) m. 4, 158, 166, 175, 176, 178.

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun (RG 03.04.2011, S. 27894) m. 66.

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu (RG 22.06.2012, S. 28331) m. 1.

B) Yargı Kararları

AYM, E. 2025/156, K. 2026/131, T. 04.06.2026, RG 30.09.2026, S. 33386.

AYM, E. 2025/91, K. 2025/82, T. 27.03.2025.

AYM, E. 2011/136, K. 2012/72, T. 17.05.2012, RG 26.06.2012, S. 28335.

Yargıtay HGK, E. 2022/2-1268, K. 2023/1189, T. 29.11.2023.

Yargıtay HGK, E. 2022/9-303, K. 2023/86, T. 15.02.2023 (Yargıtay 8. HD, E. 2025/5008, K. 2026/1791, T. 12.03.2026 sayılı kararda aktarıldığı biçimiyle).

Yargıtay 8. HD, E. 2025/5008, K. 2026/1791, T. 12.03.2026.

Yargıtay 2. HD, E. 2025/6376, K. 2026/1025, T. 03.02.2026.

Yargıtay 2. HD, E. 2025/5721, K. 2025/11610, T. 22.12.2025.

Yargıtay 2. HD, E. 2023/7605, K. 2024/8140, T. 01.11.2024.

Yargıtay 2. HD, E. 2016/8859, K. 2017/14407, T. 12.12.2017.

C) Doktrin

BAŞ Seda / ÖZCAN Nisa, "Yoksulluk Nafakasında Süre Sorununun Anayasal ve Medeni Hukuk Boyutuyla Tartışılması ve Bir Öneri Olarak Boşanma Tazminatı", ASBÜ Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 1, 2022, s. 328-383.

DEMİR Remzi, "Yoksulluk Nafakasının Sona Erme Sebepleri ve Yoksulluk Nafakasının Süresizliğine Dair Tartışmalar", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 147, 2020, s. 221 vd.

DEMİRBAŞ Ali, "Güncel Tartışmalarla Yoksulluk Nafakası", İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 2, 2018, s. 219-236.

DURAL Mustafa / ÖĞÜZ Tufan / GÜMÜŞ Mustafa Alper, Türk Özel Hukuku, Cilt III, Aile Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul (BAŞ/ÖZCAN, "Yoksulluk Nafakasında Süre Sorununun Anayasal ve Medeni Hukuk Boyutuyla Tartışılması ve Bir Öneri Olarak Boşanma Tazminatı", s. 352'de aktarıldığı biçimiyle).

KOÇOĞLU Safa, "Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları Bağlamında Yoksulluk Nafakasına İlişkin Değerlendirme", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 70, S. 2, 2021, s. 389-427.

KULAKLI Emrah, "Yoksulluk Nafakası ve Yoksulluk Nafakasının Süresi Bağlamında Bir Mukayeseli Hukuk İncelemesi", İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 2, 2018, s. 237-268.

KURU Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. VI, İstanbul 2001 (ÖZVERİ, Anayasa Mahkemesi İptal Kararlarının Zaman Yönünden Uygulanması, s. 67'de aktarıldığı biçimiyle).

KÜÇÜK Adnan, "Anayasa Mahkemesi Tarafından Verilen İptal Kararlarının Erken Açıklanmasına ve Yürürlüğün Ertelenmesine Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S. 3, 2014, s. 311-357.

ÖZVERİ Kübra Cemre, Anayasa Mahkemesi İptal Kararlarının Zaman Yönünden Uygulanması, Yüksek Lisans Tezi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ankara 2020.

TUTAR Elce, "Yoksulluk Nafakasına Hâkim Olan İlkeler ve Bu İlkelerin İsviçre, Alman ve Türk Hukuku'ndaki Gelişmeler Işığında Değerlendirilmesi", İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 83, S. 4, 2025, s. 1320-1352.

YAĞCI Kürşad, "Yoksulluk Nafakasında 'Süresizlik' Sorunu", İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 76, S. 1, 2018, s. 323-358.